

Een Bos Tulpen

Podium voor jong talent

• Voorwoord	3
Leonard Geluk: ‘Dit project verdient onze steun’	
• Inleiding	5
Bundeling van enthousiasme en ambitie	
• De initiator	6
Ger C. Bout: ‘Mijn echte doel is: samenwerken’	
• De tulp	8
Bloem van het volk, bron van inspiratie	
• Beeldend kunstenaar Mart Bechtold	9
‘Deze kinderen zijn bezig met iets wat er toe doet’	
• Scholen werken samen	10
‘Dit kan een belangrijke prikkel zijn’	
• Metaal: zien doet kiezen	12
Vmbo-leerlingen maken modellen en snijden tulpen	
• ‘De jongens zijn apetrots op hun werk’	13
LMC Voortgezet Onderwijs ziet kinderen graag schitteren	
• ‘Misschien word ik wel voorman’	14
Metaalleerlingen Albada lassen tulpen in elkaar	
• ‘Leuk werk en een goed salaris’	16
FME-CWM: ‘Metaalsector wordt door jongeren onderschat’	
• ‘Het personeelstekort is bizar’	17
Directeur staalbedrijf PWS: ‘Op schaal van nul tot 100 zitten wij op 150’	
• ‘Meer onderling begrip tussen scholen en bedrijven’	18
OBM Rijnmond, spin in het web	
• ‘Jongeren willen echte dingen maken’	18
Tulp: symbool voor Rotterdam Europese Jongerenhoofdstad	
• En nu verder!	19
• Dankwoord	20

Inhoud

Dit project verdient onze steun

Met de tulp gaat het goed. Lang geleden maakte deze bloem een grote reis van Turkije naar Nederland en nu staat hij op het punt in een andere gedaante weer de grenzen over te steken.

Die tulp is hier in Rotterdam een stuk robuuster geworden en wat zo mooi is, hij wordt gemaakt door leerlingen van basisscholen en vmbo- en mbo-opleidingen. Zij doen mee met het tulpenproject en ontwerpen, vervaardigen en verven prachtige modellen van deze bloem in staal.

En wat nog mooier is, al deze leerlingen krijgen de kans met het tulpenproject hun talenten te ontdekken. Aan ons, vrienden, familie en klasgenoten kunnen zij het resultaat laten zien van hun creativiteit en vakmanschap.

Misschien gaan de tulpen op reis naar Berlijn of Istanbul. Dat zou mooi zijn, want het tulpenproject verdient het om breder aandacht te krijgen. Hoe meer mensen en organisaties het project steunen, hoe dichterbij dat komt. In Villa Zebra heb ik samen met de leerlingen een tulp in de verf gezet. En ik kan u zeggen, als je die trotse gezichten ziet, weet je waarom dit project onze steun verdient.

Leonard Geluk,
Wethouder Jeugd, Gezin en Onderwijs

Inleiding

Bundeling van enthousiasme en ambitie

Wat houdt Een Bos Tulpen eigenlijk in, en wat willen al die mensen die bij dit project zijn betrokken? Om met de eerste vraag te beginnen: leerlingen van Rotterdamse basisscholen tekenen onder begeleiding van een kunstenaar tulpen. Ze gaan ook op bezoek bij de afdeling techniek van een vmbo, waar één van hun tekeningen door vmbo-leerlingen wordt vergroot en omgezet in een stalen model van twee millimeter dikte. De vmbo-leerlingen laten de kinderen zien waar ze mee bezig zijn, en komen op hun beurt in aanraking met het mbo. Want op een mbo-metaalopleiding worden de modellen door leerlingen omgezet in een constructie van 25 millimeter dik staal. Mbo-leerlingen bouw plaatsen de beelden op een betonnen fundering. Mbo-leerlingen van de schildersopleiding Spos geven de beelden vervolgens samen met de betrokken basisschoolleerlingen kleur en zorgen voor de afwerking van de tulpen, zodat deze vele jaren zonder roestproblemen buiten kunnen blijven staan.

Prinses Máxima

De eerste twee van een serie van 25 tulpen is in september 2008 op de beurs Euroskills in Ahoy' gepresenteerd. Onder de vele bezoekers van onze stand bevond zich Prinses Máxima, die in het gezelschap was van burgemeester Opstelten, staatssecretaris Van Bijsterveldt en andere notabelen.

Rotterdam is Europese Jongerenhoofdstad 2009. Twee tulpen komen ter gelegenheid daarvan bij de entree van het Rotterdamse stadhuis te staan. Het is de bedoeling dat ook de andere tulpen een permanente plek krijgen in de stad. Verder zijn er veelbelovende contacten met andere landen, waaronder Turkije en Finland, die het project een internationaal karakter beloven te geven.

Techniek: Broodnodig

Dan de waarom-vraag. Een Bos Tulpen is begonnen als een speels idee van Ger C. Bout. Hij werd gedreven door de behoefte om aan een breed publiek te laten zien hoe creatief kinderen en jongeren zijn, en tegelijk de jeugd ervan te doordringen dat techniek leuk is, en broodnodig voor onze maatschappij. Gaandeweg haakten enthousiastelingen aan uit onder andere het onderwijs, de metaalindustrie en de kunstwereld. Het zijn allemaal mensen die ook vinden dat de jeugd een podium verdient om hun talenten te tonen, en die de techniek in het algemeen en de metaal in het bijzonder een warm hart toedragen.

Ger C. Bout is de spin in het web, maar geeft andere betrokkenen met plezier de ruimte om de verdere groei en richting van Een Bos Tulpen mee te bepalen. Beeldend kunstenaar Mart Bechtold, die via de SKVR bij de tulpen is betrokken, zegt hierover: 'Je weet niet precies waar het heen gaat, maar wel dat het groot gaat worden.' •

‘Mijn echte doel is: samenwerken’

Een Bos Tulpen is een bundeling van mensen, ideeën en daadkracht. Het eindresultaat staat nog niet vast, want dit is een project in ontwikkeling. Tastbaar zal in ieder geval een serie fleurige tulpen zijn, die permanent wordt geplaatst in Rotterdam. Het niet-zichtbare eindresultaat, hoopt initiatiefnemer Ger C. Bout, zijn het plezier en de trots van talloze leerlingen, en een grotere waardering van de techniek, in het bijzonder de metaalbouw.

Ger: ‘Het is leuk wanneer een project concreet vorm begint te krijgen. En nog leuker wanneer het resultaat een permanent karakter krijgt. Een tentoonstelling gaat na een paar weken weer weg; de tulpen blijven. Hopelijk geldt dat ook voor het effect op de betrokkenen. Als we over tien jaar terugkijken, en iedereen begint te lachen, dan hebben we het goed gedaan. Ik hoop dat de leerlingen van nu straks met hun kinderen langs de tulpen lopen en trots zeggen: daar heb ik aan meegewerkt.’

Anderen raken

Ideeën voor nieuwe projecten ontstaan bij Bout spontaan. ‘Dat gebeurt met een cognac bij de open haard, in de sauna, voor de tv.’ Raken zijn ideeën ook anderen, dan komen dingen in beweging. ‘Er moet een follow-up komen, er zijn mensen nodig die contacten voor je leggen. Gebeurt dat, dan komt een project tot leven. Samenwerking is de basis.’ Bout: ‘Ik heb een voorgeschiedenis van dertig jaar met architectuur en bouw bezig zijn. Steeds meer beseft ik: je doet het met mensen. Als je in je eentje een huis wilt bouwen, doe je daar je hele leven over. Samenwerken is leuk om te doen en samen kun je veel meer dan alleen. Een project als dit is inspirerend en uitdagend, al was het alleen al omdat er natuurlijk nooit genoeg geld is. Alles gebeurt zoveel mogelijk met gesloten portemonnees en met hulp van enthousiaste sponsors. Mensen doen mee omdat ze het leuk vinden. Er komen ook steeds nieuwe mensen bij. De enthousiastelingen bepalen hoe het project eruit gaat zien. Ik ben het cement dat de boel een beetje bij elkaar houdt. Samen kijken we waar we uitkomen. Zelf weet ik ook niet wat het eindresultaat is. De tulpen zijn voor mij een middel, geen doel op zich. Mijn echte doel is samenwerken.’

Grenzenloos

Bout: ‘Ik hou niet van grenzen en andere barrières, zoals vergunningen. Dat soort gedoe moet je tot een minimum beperken. Een mens moet over straat kunnen zoals hij wil, en kunnen fietsen naar Lapland zonder eindeloos gecontroleerd te worden. Zo kijk ik ook naar mijn werk. Ik haal erbij wat ik erbij kan halen. Ik daag mensen uit door te zeggen: kom maar met een bijdrage. Dat gaat niet soepel; Nederland is niet gericht op samenwerking. Dit land is een eilandje met ophaalbruggen. Dat geldt ook voor het onderwijs, waar leerlingen vaak veel te opgesloten zitten in de door hen gekozen richting. En de kunstwereld is momenteel vooral met zichzelf bezig.’

Ger C. Bout, netwerker

Ger C. Bout groeide op in Rotterdam en was van jongs af aan al met techniek bezig. Hij studeerde bouwkunde in Delft en liep stage in Oostenrijk. Hij werkte in Finland en reisde voor z’n werk als architect naar Californië en Japan. Mettertijd verschoof zijn interesse naar het bouwen als proces, waarbij hij gebruik maakt van een steeds uitdijend netwerk. Bout is erop uit dat anderen zich mede-eigenaar gaan voelen van zijn projecten en deze mee vormgeven. Zo bedacht en realiseerde hij met anderen talloze concepten en installaties. Een voorbeeld hiervan is De Visser, een tien meter hoog stalen beeld dat met medewerking van vele scholieren, opleidingen, bedrijven, ambtenaren en politici tot stand kwam en is geplaatst op het Charloisse Hoofd in Rotterdam.

>> www.gercbout.com

Toch werkt dit project als een olievlek. Mensen denken: daar kan ik wat mee. Als je door een grens heen breekt, schept dat precedents. Als er al acht scholen meedoen, waarom jouw school dan niet? De tijd werkt ook mee. Er zijn leuke aanknopingspunten: de Europese eenwording, de behoefte aan jonge technici, Rotterdam Jongerenhoofdstad 2009, Euroskills. We vergaderen zo weinig mogelijk, het is een kwestie van gewoon doen en mensen aan elkaar koppelen.’

Kunst en techniek

‘Kunst is een prachtige manier om jezelf uit te drukken, en je eigen talenten te ontdekken en ontplooiën. En het is spannend om dingen uit te proberen met behulp van techniek. Stel dat je een goede lasser of timmerman bent, en je weet het niet... Je kunt er ook goed van leven. Wie graag wil schilderen of schrijven, kan met een paar dagen lassen per week z’n brood verdienen en zich verder aan z’n kunst of hobby wijden. Daar komt bij: we kunnen niet zonder lassers en

loodgieters en andere vaklieden. Er lopen in deze stad duizenden jonge mensen rond van wie het talent niet voldoende wordt ontwikkeld. Dat is zonde. Die moeten ook een beroep kunnen vinden dat bij hen past. Dit project vestigt positieve aandacht op leerlingen en docenten. Dat kan geen kwaad. Sommige docenten werken al heel lang zonder dat er ooit eens iemand komt kijken. Maar toen Albeda-leerlingen het constructie- en laswerk voor het beeld De Visser verzorgden, kwam Wouter Bos langs. En wie zal er, na het zien van al die fiere, kleurige tulpen, nog beweren dat leerlingen weinig kunnen?’ •

De tulp: bloem van het volk, bron van inspiratie

De tulp is zowel sober als sierlijk van vorm en leent zich uitstekend voor stileren. Het is een bloem van het volk: voor twee euro koop je op de markt een bosje in de gewenste kleur. Tegelijk is de tulp één van de grootste exportproducten van ons land en vormen de tulpenvelden van de Keukenhof een geliefde toeristische attractie. De tulp is naast de molen een van onze nationale symbolen.

De bloem heeft een rijke geschiedenis. De oorsprong van de tulp ligt in het Verre Oosten, in landen als Iran, Kazachstan en Afghanistan. Handelaren brachten de bloem naar Turkije, en van daaruit kwam de tulp eind zestiende eeuw in Nederland terecht. De bloem werd een statussymbool: dames van stand tooiden hun decolleté ermee en kunstenaars ontwierpen speciale tulpenvazen die in Delfts blauw werden uitgevoerd.

Begin zeventiende eeuw ontstond een ware tulpengekte die in de geschiedenisboeken belandde als de 'tulpenmania'. De bollen gingen voor absurde prijzen van de hand. Omgerekend naar huidige maatstaven kostte één bol soms ruim 2000 euro. In Westfriesland werd medio zeventiende eeuw een huis verkocht voor drie tulpenbollen. In Amsterdam wisselden zelfs grachtenpanden voor een paar bollen van eigenaar.

Tallose kunstenaars, onder wie Rembrandt, lieten zich door de bloem inspireren. De tulp verscheen in geschilderde landschappen, in stillevens en in gevelstenen van grachten- en buitenhuizen. Desondanks heeft de tulp altijd een bescheiden uitstraling gehouden. Het is geen toeval dat juist deze bloem is gekozen als symbool voor dit project. Ger C. Bout: 'De tulp is een neutrale bloem. De lelie staat voor de dood, de roos voor de liefde, de paardebloem voor eten, het vergeetmijnetje is een wat truttig bloemetje. Maar de tulp is van niemand en daardoor niet beladen. Je kan tegen een Chileen zeggen: teken een tulp, en dan doet hij het.'

Fotos: www.free-photo-download.com

‘Deze kinderen zijn bezig met iets wat ertoe doet’

Kunstlessen op basisscholen opmaat
naar eigen creatie

Mart Bechtold is beeldend kunstenaar en interim hoofd Kunst Onder Andere bij de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR). Door middel van kunstlessen op basisscholen betreft hij jonge kinderen bij Een Bos Tulpen.

Mart Bechtold

Mart Bechtold begon in Katendrecht met kunstlessen op basisscholen de Schalm en de Globetrotter. Inmiddels hebben die lessen zich uitgebreid naar basisscholen verspreid over de hele stad. 'Ik vertel kinderen wat beeldende kunst is. Ik neem een dik boek mee, en kijk wie ze kennen. Als je iets dieper op het onderwerp ingaat, merk je dat ze er weinig van afweten. Elke klas telt een enkeling die Van Gogh kent, al noemen ze hem dan vaak 'Theo'. Ik laat de Nachtwacht zien, die sommigen bekend voorkomt. Soms heeft iemand hem in een geboorduurde versie thuis. We kijken naar werk van Mondriaan, en van Penck, die kindertekeningen maakt.'

Verbazing

Er ontspringen zich hele gesprekken over kunst in de klas. Bechtold: 'Ze verbazen zich over dat werk van Penck, en dan vraag ik: wat denk je dat dat kost? Een tientje, zeggen ze dan. Wel een miljoen, vertel ik. Dan krijg je een interessant gesprek.' Bechtold vindt dat kinderen vaak worden onderschat. 'Een groep 7 kan je heel goed gecompliceerde dingen uitleggen, ook de finesses van kleurenleer. Ik leer ze bijvoorbeeld complementair mengen. Rood met groen wordt grijs, blauw met oranje ook. Ik heb zelfs met een groep 4 gewerkt aan perspectief tekenen. Dat kán, als je ze serieus neemt.' Hij vindt het ook belangrijk dat kinderen zelf dingen creëren. 'Ze leren zich uiten via beeldende kunst, en gaan inzien dat het misschien wel net zo belangrijk is als rekenen en schrijven. En tijdens het samen creatief bezig zijn leren ze spelenderwijs samenwerken. Je kunt van zo'n les veel meer maken dan knutselen. De kunstles is ook een heel geschikte

mogelijkheid om eens iets anders dan normaal aan te spreken in kinderen. In de gewone les is het feit dat een kind ADHD heeft misschien een probleem; bij de kunstles hoeft dat helemaal niet zo te zijn.'

Stukje houtskool

Bechtold merkt vaak dat kinderen thuis niet tekenen en schilderen. 'De meesten hebben daarvoor niets in huis. Ze vragen of ze een stukje houtskool mogen meenemen.' Kinderen moeten dan ook vaak een barrière overwinnen en vinden van zichzelf dat ze niet kunnen tekenen. 'Ze vinden alleen goed lijkende portretten kunst. Ik vertel dan dat het er vooral om gaat dat je iets van jezelf in een werk legt. Al pratend kom je met ze uit op het belang van oorspronkelijkheid.' Twee mensen tekenen nooit dezelfde tulp, vertelt Bechtold de klas. 'Het gaat er niet om wie het 't beste kan; het gaat erom iets van jezelf op papier te zetten. Je maakt een vrolijke tulp, of een tulp die z'n kopje laat hangen. Of een tulp die op een roos lijkt. Als jij heel slordig bent, hoeft je geen nette tulp te tekenen.' Mart Bechtold: 'De kinderen die meewerken aan Een Bos Tulpen, weten dat ze aan iets groots hebben meegedaan. Zij waren erbij. Al te vaak wanneer ze een tekening hebben gemaakt, belandt die onder hun bed of in de vuilnisbak. Nu maken ze iets veel groters waar ze nog lang van kunnen genieten. Dan worden ze even uitgetild boven hun normale leventje. Ze zijn even de kunstenaar. Hun werk komt uiteindelijk buiten te staan, dus ze moeten wel even hun best doen. Ze zijn bezig met iets wat ertoe doet.'

“Het gaat er niet om wie het 't beste kan; het gaat erom iets van jezelf op papier te zetten.”

Scholen werken samen

‘Dit kan een belangrijke prikkel zijn’

De uitwisseling tussen scholen komt op gang en smaakt naar meer. Ook KMR, een organisatie die techniek promoot onder kinderen en jongeren, is er blij mee.

‘Kinderen leren op verschillende manieren,’ zegt Jan Donker, docent op De Schalm. ‘Ik heb wel eens het idee dat we hen tekort doen door ze alleen maar een boek onder de neus te houden. Inmiddels is techniek gelukkig een volwaardig vak geworden in het basisonderwijs, met een eigen plek op het rooster. Tien jaar geleden was dat ondenkbaar. Dat is echt een goede ontwikkeling.’

Jan Donker vindt dat het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs veel meer zouden moeten samenwerken. ‘Maar dat is een zaak van lange adem. Een Bos Tulpen stimuleert die ontwikkeling. Een docent van het vmbo is bij ons komen lesgeven. De kinderen maakten doosjes, met vormen van blaadjes als deksel. Ze vonden het erg leuk. Van mij mag die samenwerking nog verder worden uitgebreid.’

Succesformule

Ook leerlingen van basisschool De Wilgenstam maakten tekeningen van tulpen. Deze werden door vmbo techniek-leerlingen van het Noordrand College omgezet in staal. ‘De proefmodellen staan bij ons in de hal en de personeelskamer,’ vertelt directeur Ineke Heemskerk. ‘Daaraan zie je hoe leuk die tulpen worden.’

Het project sloeg aan bij haar leerlingen. ‘Ze kwamen enthousiast hun eerste tulp bij mij brengen. Het was ontroerend, zulke stoere binkies en dan zo trots.’

Iets maken wat nut heeft, blijkt ook op deze school een succesformule: ‘Onze leerlingen hebben eerder al een boot in elkaar gelast voor de Zeeverken-ners, en die heeft op de Wereldhavendagen nog meegedaan aan een wedstrijd. Dat is een bron van trots. Een zelfde effect zie je bij de tulpen. De kinderen kunnen later zeggen: daar heb ik nog aan meegewerkt...’

De samenwerking met De Wilgenstam is uitstekend bevallen. ‘We hebben afgesproken dat we het lijntje vasthouden. De kinderen mogen hier komen kijken en dingen uitproberen. De techniek kan wel wat promotie gebruiken. Maar natuurlijk willen we ook graag onze andere afdelingen laten zien!’

Vasthouden aan keuze

Emile Barendregt is projectmanager bij Kennisinfrastuctuur Mainport Rotterdam (KMR). Deze organisatie maakt zich hard voor versterking van de economie in de regio rond de haven van Rotterdam door te investeren in het technische (beroeps)onderwijs. KMR ondersteunt Een Bos Tulpen en draagt zorg voor de financiering van het project. ‘Een belangrijk onderdeel van dit project is het contact tussen basisscholen, vmbo’s en het mbo. Het is goed dat basisschoolleerlingen op een vmbo komen en zien wat daar allemaal gebeurt.

En vmbo’ers zien mbo’ers in de technische sector werken. Het inspireert hen misschien om vast te houden aan hun keuze voor techniek en niet uit te vallen.’ Ook de creatieve kant van Een Bos Tulpen spreekt Barendregt aan. ‘Het project zoekt de raakvlakken op tussen kunst en techniek. En een tekening blijft niet een tekening; kinderen zien hoe jongens van zestien jaar daar iets bijzonders van maken.’ Er is meer voor nodig om jongeren voor techniek te laten kiezen, zegt zij. ‘Maar dit kan een belangrijke prikkel zijn. Als je nooit met techniek kennismakt, zal je er ook niet voor kiezen.’ •

10

Een tulp met een bijzonder verhaal

‘Vroeger was ik illegaal, dat was niet leuk’

Voor de eerste serie tulpen maakten onder anderen leerlingen van de basisschool de Schalm op Katendrecht tekeningen van tulpen. Kunstenaar Mart Bechtold verzorgde speciaal hierop afgestemde tekenlessen en de kinderen gingen geïnspireerd aan het werk.

Op de Schalm werd na rijp beraad de tekening van leerling Yang-Da Yam uitverkoren om te worden omgezet naar een object van staal. Omdat dit een mooie tekening was, en omdat er een bijzonder verhaal achter schuilging.

Toen Yang-Da z’n tekening maakte, verkeerde de familie Yam nog in onzekerheid over de vraag of ze in Nederland mochten blijven. Yang-Da: ‘Ik was vroeger illegaal. Dat vond ik niet echt leuk en het was ook best wel spannend. Toen ging de school me helpen. Later kregen we te horen dat we mochten blijven.’ Het was feest. Yang-Da: ‘Er kwamen ook mensen van de televisie op school.’

Het gaat goed met Yang-Da. Hij zit inmiddels op het NOVA College, waar - hoe kan het ook anders - tekenen z’n lievelingsvak is. Over zijn stalen, vrolijk gekleurde tulp zegt hij: ‘Ja, dat vind ik best wel leuk. Ik ben ook wel trots.’

Metaal: zien doet kiezen

Vmbo-leerlingen maken werkmodellen en snijden tulpen

Kenneth Pinas, docent mechanische techniek op het Zuiderpark College, heeft dit jaar twee keer zoveel metaalleerlingen als normaal. Andere jaren zijn dat er zeven tot negen; dit jaar heeft hij er achttien. Dat komt, denkt Pinas, deels door Een Bos Tulpen.

‘De leerlingen vinden het geweldig leuk om iets te maken dat nut heeft,’ zegt hij. ‘Het spreekt ze aan dat de tulpen waaraan zij hebben gewerkt ergens komen te staan.’

Ger C. Bout kwam in de klas vertellen over de tulpen en daarna meldden zich vele vrijwilligers. Docent Pinas koos er een aantal uit. De leerlingen zaten net in de derde klas en het technisch onderwijs moest nog beginnen. Daarom kregen de uitverkoren leerlingen een versnelde opleiding om de kindertekeningen te kunnen omzetten in drie staande tulpobjecten van 2 millimeter dik plaatstaal.

Chubby Susanna, 15, is een van de vier uitverkorenen. Hij doet de opleiding techniek breed en specialiseert zich in metaal. Hij leerde om tekeningen te vertalen naar werkmodellen. ‘Het was leuk om aan de tulpen te werken,’ zegt hij. ‘Het was weer eens iets anders.’ Zijn klasgenoot Yusuf Demirci (16, specialisatie motorvoertuigen/metaal) leerde speciaal voor de tulpen versneld om met een snijbrander werken. ‘Dan snijd je metaal met wel 3600 graden Celsius,’ vertelt hij. Over Een Bos Tulpen: ‘Ik vond het bijzonder leuk. Als iets een uitdaging is, zijn wij er vóór.’

De metaalklas van het Zuiderpark College heeft regelmatig aanloop vanwege hun werk aan de tulpen. Pinas: ‘Er zijn hier tv-opnames gemaakt en er komen vaak mensen kijken. Onze eigen directie, maar ook politici en anderen van buiten. Dan zie je de leerlingen denken: we zijn dus toch interessant.’

Interesse

Yusuf weet al heel lang dat hij de technische kant op wil. ‘Mijn ooms hebben een showroom met garage, daardoor ben ik geïnteresseerd geraakt. Ik vind het leuk om kapotte auto’s weer heel te maken. Dat is veel leuker dan je auto door iemand anders te laten repareren.’ Hij wil door naar het mbo. ‘Ik ga voor het eerste monteursdiploma in de voertuigtechniek. Ik kan na het vmbo wel aan de slag, maar dan verdien ik niet zoveel. Na het mbo wil ik richting hbo, en dan management doen.’

Bij Chubby is de interesse voor techniek iets later gekomen. ‘Ik wilde eerst sportleraar worden. Maar

toen kwam mijn broer elke dag thuis met verhalen over techniek, en dat leek me wel wat. Ik vind het heel erg leuk om met m’n handen te werken; ik ben niet iemand om alsmaar achter de computer of de boeken te zitten.’ Hij is vooral dol op puntlassen. ‘Dan moet je verscheidene onderdelen op elkaar lassen, echt leuk werk.’ Ook Chubby wil doorleren. ‘Ik ga mbo metaaltechniek doen en daar een paar diploma’s in halen. Ik denk dat ik daarna op een andere school ga leren voor sportleraar. Dan kan ik later eventueel overstappen.’

Trots

Chubby is de enige in zijn vriendenkring die voor techniek heeft gekozen. ‘Maar de andere jongens stellen mij altijd vragen over techniek, ze vinden het wel interessant.’ Yusuf: ‘De meeste jongens vinden het leuk om iets te maken wat ze kunnen gebruiken en waar ze trots op kunnen zijn.’

Om vmbo-leerlingen op te warmen voor techniek moet je ze vooral dingen laten zien, zegt Pinas. ‘Deze jongeren denken in beelden.’ Hij gaat dan ook regelmatig met klassen op excursie naar bedrijven. ‘Als je met een klas naar een scheepswerf gaat en ze zien een schip in aanbouw, is het: meneer, dit wil ik doen.’ Sinds het Zuiderpark College leerlingen buiten de deur stage laat lopen, is er minder uitval. Pinas’ vierdejaars gaan een dag per week een metaalbedrijf in, waar ze kennismaken met het vak én met de parttime metaalopleiding die het Albeda College daar ter plekke verzorgt. ‘De overstap naar het mbo is daardoor ook veel gemakkelijker geworden.’ Natuurlijk zijn er meer stageplaatsen: zo gaan er leerlingen naar een grote kartingbaan en elk jaar is het knokken om de felbegeerde stageplekken bij de coureur Jan Lammers.

Kenneth Pinas is verguld met z’n metaalklas van achttien. ‘En weet je wat nou zo mooi is? Ze willen allemaal door met metaal op het mbo.’ •

‘De jongens zijn apetrots op hun werk’

LMC Voortgezet Onderwijs ziet kinderen

graag schitteren

Tineke Drenthe

Wat Tineke Drenthe betreft, mag Een Bos Tulpen zover mogelijk uitwaaien over de aardbol. ‘Wie weet wat voor loop het project verder neemt; dat hangt helemaal af van de mensen die er enthousiast over worden,’ zegt de bestuurder van LMC Voortgezet Onderwijs.

Het onvoorspelbare vindt zij een van de leuke kanten van Een Bos Tulpen. ‘Misschien staat er straks een heel veld te bloeien, of komt Poetin hier ooit wel een tulp tekenen!’ LMC Voortgezet Onderwijs heeft menskracht geïnvesteerd in Een Bos Tulpen, en financierde de productie van dit boekje en een korte film over het project. ‘Verder hebben wij onze scholen aangemoedigd om vooral mee te doen,’ zegt Tineke. Twee LMC-scholen, het Zuiderpark College en Noordrand College, gingen de uitdaging aan en zetten hun leerlingen aan het werk voor het project.

Tineke Drenthe: ‘Wij vinden het fijn dat onze leerlingen zo een platform hebben waar ze kunnen schitteren. Dat doen ze ook in de klas, maar het onderwijs is doorgaans nogal naar binnen gericht. Nu hebben ze ook een podium in de buitenwereld. Misschien zeggen ze later wel trots tegen hun kinderen: die tulp heb ik vroeger gemaakt.’

Talent verzilveren

Ze is gaan kijken bij een van de klassen die bezig was met de productie van tulpen. ‘Die jongens waren zó apetrots op hun werk. Dat is precies wat wij willen bereiken. Wij willen graag dat kinderen hun talenten verzilveren, dat ze eruit halen wat erin zit. Met name bij allochtone kinderen is dat wel eens lastig vanwege taal- of leerachterstand. Daar ligt nog een ongelooflijk potentieel, waar we als onderwijsgevers onze vinger nog niet helemaal achter hebben gekregen.’

De bestuurder: ‘Ik vind de projecten van Ger Bout heel bijzonder. Zowel De Visser als Een Bos Tulpen zijn van waarde voor Rotterdam. Ik hoop van harte dat er meer van dit soort initiatieven komen. Wat mij betreft ook zoveel mogelijk met een internationale link. Voor de tulpen zijn al contacten gelegd met Istanbul, Finland, Polen en Duitsland. Wat mij betreft komt Baltimore daar bij: dat is net als Istanbul óók een zusterstad van Rotterdam. En laat kinderen vooral meegaan op zulke uitwisselingen. Reken maar dat ze dan veel leren. Over hoe je activiteiten organiseert, over hoe het is aan de andere kant van de landsgrens. Je kweekt wederzijds begrip.’ •

‘Misschien word ik wel voorman’

Metaalleeringen Albeda lassen tulpen in elkaar

Tientallen jongens en een enkel meisje in overall zijn druk aan het werk bij de metaalopleiding van het Albeda College. Bij de lassers vliegen de vonken ervan af. Toekomstige monteurs, lassers en machinebankwerkers leren hier hun vak.

‘Ik zou metaal zeker aanraden aan anderen, als ze dat leuk vinden,’ zegt tweedejaars booglassen Luke van Steen (18). ‘Het heeft wel wat want je maakt dingen met je eigen handen.’ Bij deze opleiding, gehuisvest in de voormalige bedrijfsschool van de Rotterdamse Droogdok Maatschappij op Heijplaat, hebben leerlingen het metalen beeld De Visser in elkaar gelast. Docent lassen Leen van den Berg, die z’n eigen opleiding bij RDM volgde: ‘Toen er tulpen gemaakt moesten worden, kwam Ger weer naar ons toe. Wij wilden best meewerken; het is voor de jongens weer eens iets anders. Lassers moeten voor elke soort lasdraad een apart nieuw certificaat halen. Toevallig moesten ze net leren lassen met ‘gevulde draad’. Nu konden ze met die methode gelijk iets maken.’ Luke en z’n klasgenoot Mark hebben de 25 millimeter dikke stalen onderdelen voor de tulpen in elkaar gelast. Luke: ‘Het was leuk om te doen. En natuurlijk is het ook wel bijzonder dat ze in de stad komen te staan.’

Werken en leren

Luke volgde in z’n eerste jaar de beroeps-opleidende leerweg, als full-time leerling. Inmiddels is hij aangenomen als lasser bij het bedrijf Brush en volgt hij de beroeps-begeleidende leerweg. Dat betekent dat hij werken en leren combineert. ‘Ik doe nu nog kleine dingetjes, ik moet eerst ervaring opbouwen,’ vertelt hij. ‘Ik moet gecertificeerd worden voor een bepaald lasdraad. Heb ik dat gehaald, dan kan ik doen waar ik voor ben aangenomen, het echte werk.’

Luke is tevreden over z’n salaris. ‘Als je een beetje onderhandelt, kan je best op een aardig salaris starten. Ik ben van plan om zoveel mogelijk certificaten te halen en hogerop te komen, misschien als voorman.’ Op de vraag van Van den Berg of hij ooit nog eens leraar lassen wil worden zegt Luke: ‘Ja hoor, misschien wel!’

Bommetje-vol

De metaalopleiding is populair, zegt Leen van den Berg: ‘Hij zit steeds bommetje-vol. Er is zelfs een wachtlijst.’ Misschien ook niet zo gek: vroeger hadden alle grote metaalbedrijven een eigen interne opleiding, maar die zijn de afgelopen decennia vrijwel allemaal opgedoekt. En lang niet alle mbo-opleidingen in het land hebben, zoals Albeda, een metaalopleiding met een eigen praktijkcentrum.

Dit roc gaat het aantal opleidingsplaatsen voor het lassen en de metaal binnenkort dan ook uitbreiden van 38 naar 45. Van den Berg: ‘De jongens die willen, hebben na hun opleiding zó een baan.’ Hij is zelf jaren lang lasser geweest. ‘Een geweldig beroep, al moet het je wel liggen. Want een lasser is altijd een eenling, hij zit een groot deel van de dag achter die donkere kap. Een gewone lasser verdient prima, net als bijvoorbeeld een pijpbewerker. Maar de lassers die lange dagen maken, bijvoorbeeld op een booreiland, verdienen bakken met geld. Maar dat hou je niet je hele leven vol, hoor!’ •

‘Leuk werk en een goed salaris’

Een Bos Tulpen laat jongeren kennismaken met metaalbewerking. Dat verheugt de brancheorganisatie voor de grootmetaal FME-CWM, want de sector heeft een groot gebrek aan personeel. Terwijl werken in de metaal goed betaalt en veel andere voordelen biedt.

‘We moeten dat veel beter laten zien en jongeren verleiden tot de techniek,’ zegt Ronald van der Mark, secretaris West-Nederland van FME-CWM.

Vacatures binnen de metaalsector staan soms maanden of nog langer open. Maar liefst driekwart van de bedrijven heeft moeite om personeel te vinden. Je kan je afvragen waar dat probleem vandaan komt. Want het aantal banen in Nederland is toch juist gedaald door de automatisering, en doordat veel onderdelen van de productie naar het buitenland zijn verplaatst? Dat klopt, maar door de gestage groei van de nationale economie van de afgelopen jaren is de hoeveelheid werk toegenomen. Tegelijkertijd nam het aantal beschikbare arbeidskrachten in een veel harder tempo af. Dat komt door de vergrijzing, en het feit dat steeds minder schoolverlaters kiezen voor de metaal. Terwijl de leerlingenaantallen op alle vmbo-opleidingen in Rotterdam bijvoorbeeld groeiden, nam hun aandeel op de techniekopleidingen juist af met 4% tot 18%.

Overall

‘Rotterdam heeft een grote allochtone bevolking. Helaas hebben beroepen-met-een-overall binnen deze families doorgaans geen hoog aanzien,’ zegt Ronald van der Mark. Tegelijkertijd ziet hij kansen: ‘Deze jongens zijn vaak goed in handel. Zij zouden verleid moeten worden tot een vleugje techniek.’ Niet iedereen hoeft lasser te worden; er zijn ook mensen nodig in de beroepen die ‘tegen de techniek aanleunen’. Maar dan moeten de opleidingen dat vleugje techniek natuurlijk wel meegeven. FME overlegt dan ook druk met de regionale opleidingscentra (roc’s) die technisch mbo-onderwijs verzorgen.

Van der Mark: ‘De roc’s moeten liefst niet te strak opleiden en meer mogelijkheden bieden om afstudeerpakketten breder te maken. Wij willen graag dat het onderwijs veel meer gaat inspelen op waar het bedrijfsleven behoefte aan heeft. Die twee stonden vroeger met de rug naar elkaar toe. Nu is er gelukkig nauw overleg en linken we vraag en aanbod aan elkaar.’

Hij illustreert: ‘In het noorden van Nood-Holland hebben vooral kippenslachterijen en machinefabrieken behoefte aan nieuw personeel. Daar zoekt

men heel anders opgeleide krachten dan in de Rotterdamse regio, waar de scheepsbouw, procestech-niek en energiebedrijven veel vacatures hebben.’

Zinnig

Van der Mark is blij met de terugkeer op de vmbo’s van meer praktisch onderwijs. ‘Maar we moeten niet terug naar de oude klassikale manier van lesgeven. Laten we jongeren vooral meer zinnige, realistische opdrachten geven, in plaats van het maken van een vuurkorf. De school moet jongeren de basisvaardigheden bijbrengen. Wij leiden ze dan door middel van stages wel specifiek op. In vaktaal uitgedrukt: de school zorgt voor het halffabrikaat en wij maken het product verder af.’

Toch zal de techniek, om meer jongeren te trekken, ook haar imago moeten verbeteren. Dat is een kwestie van de feiten beter bekendmaken, zegt Van der Mark. ‘Men denkt dat het vies werk is dat slecht betaalt. Terwijl het heel fijn is om iets zelf te creëren waar je trots op kan zijn. De metaal heeft veel te bieden: lassen, industrieel ontwerp, onderhoud, ict, verkoop, noem maar op. En wat het salaris betreft: binnen de metalektro wordt gemiddeld 30% boven de cao betaald, dankzij het vele werk en het tekort aan arbeidskrachten.’

Van der Mark heeft bedrijven voorgesteld om te starten met hobbyclubs op de zaterdag. ‘Daar zou personeel dat hier aardigheid in heeft, tegen een vergoeding met kinderen hun eigen step of skelter kunnen maken. Met het promoten van de metaalsector kan je niet vroeg genoeg beginnen.’ •

Technisch handwerk verdient een beter imago, zegt Paul de Groot, directeur van Prodegro Welding Service (PWS). Het is leuk werk waarmee je een heel goede boterham kunt verdienen. Toch heeft hij de grootste moeite om nieuw personeel te vinden.

Het is niet verwonderlijk dat bij een project dat zozeer draait om staal, een staalbedrijf een belangrijke rol speelt. PWS uit Bergambacht levert en sponsort de staalplaten waaruit de tulpen worden vervaardigd. Maar daar houdt de inzet niet op: het bedrijf brengt de twee millimeter dikke platen naar de vmbo-klassen die hier de tulpen uitsnijden. De tulpvormen worden omgezet in een digitaal bestand dat naar PWS gaat, waar personeel deze vormen vervolgens uit 25 mm dik staal snijdt.

Het bedrijf brengt de stalen onderdelen naar het Albeda College, waar leerlingen ze in elkaar lassen. Vervolgens haalt PWS de tulpen terug, om ze te stralen en in de grondverf te zetten. Tenslotte rijdt het bedrijf met de tulpen naar basisscholen, waar leerlingen hun eigen tekening, omgevormd tot grote stalen objecten, krijgen terugbezorgd. Zij gaan dan aan de slag met verfkwasten.

Idealisme én eigenbelang

Achter deze grote inzet zitten zowel idealisme als eigenbelang van het bedrijf. Directeur Paul de Groot legt uit: ‘Wij hopen dat het handwerk eens een beter imago krijgt. Kinderen zouden niet alleen in de richting van kantoorbanen en de zorg moeten worden gestuurd, maar ook naar dit soort banen. Ze denken dat dit vies en vuil werk is, maar het is leuk werk waarmee je een heel goede boterham kunt verdienen.’

Door het naar zijn idee onterecht negatieve imago van dit vak kampt de sector met een enorm personeels-tekort. Hij noemt de situatie bij zijn bedrijf op dat punt ‘echt bizar’. Het personeelsgebrek typeert hij als volgt: ‘Op een schaal van nul tot honderd scoren wij honderdvijftig. Wij hebben veertig werknemers, en altijd wel zo’n tien vacatures.’

Aansluiting

De Groot zit niet stil: hij praat bij de mbo-scholen in de regio mee over de aansluiting van de opleidingen op de praktijk. Omdat binnen PWS vanwege het gespecialiseerde werk eigenlijk alleen plaats was voor zeer goed gekwalificeerd personeel, heeft hij de afdeling ‘klein ijzerwerk’ opgericht. Op deze afdeling, die fungeert als bedrijfsschool, worden kleine onderdelen gemaakt. ‘Hiervoor neem ik iedereen aan die maar wil werken, ook schoolverlaters en mensen met een handicap. Mensen kunnen er in een paar maanden tijd allerlei vaardigheden leren, zoals zagen, boren en slijpen, en dan eventueel doorstromen binnen mijn, of een ander bedrijf.’

De Groot: ‘Het belang van dit werk, en ook het leuke ervan, wordt op de basisschool al onderschat. Ik hoop dan ook dat de kinderen die meewerken aan Een Bos Tulpen, anders tegen het metaalvak gaan aankijken.’ •

‘Meer onderling begrip tussen scholen en bedrijven’

OBM Rijnmond, spin in het web

Het Opleidingsbedrijf Metaal (OBM) Rijnmond is het trefpunt voor ondernemers in de metaal en metaalektro en scholen voor beroeps- en praktijkonderwijs. OBM adviseert werkgevers en werknemers over opleidingsmogelijkheden. Het samenwerkingsverband is blij met Een Bos Tulpen: ‘Hierdoor komt er meer onderling begrip tussen bedrijven en scholen.’

Folkert Kouwenhoven, directeur van OBM Rijnmond, ondersteunt Een Bos Tulpen onder andere door contacten te leggen met bedrijven in de metaal en metaalektro. Die leveren de nodige kennis, metaal voor de tulpen én ondersteuning bij de productie van de tulpen uit het dikkere plaatstaal.

Momenteel zijn zo’n tachtig bedrijven in de metaal/metaalektro aandeelhouder van OBM Rijnmond. ‘Die hebben allemaal een opleidingsbehoefte,’ zegt Kouwenhoven. ‘Het kan om vakkennis gaan, maar ook om Engels, leiding geven, verkooptechnieken of andere vaardigheden. Wij wijzen de weg in het oerwoud aan opleidingen.’

Samen met de Rotterdamse roc’s Albeda en Zadkine probeert OBM ook om zoveel mogelijk jonge werknemers aan een startkwalificatie (een opleiding van minimaal mbo niveau 2) te helpen.

Kouwenhoven vindt Een Bos Tulpen een ‘top-project’. ‘Hierdoor worden de betrokken bedrijven en scholen zich meer bewust van elkaar en komt er meer onderling begrip. En kinderen blijken fantastische ideeën te hebben en heel creatief te zijn. Ze gaan zich realiseren dat er een toekomst zit in technische vakken, dat je daar uitstekend je brood mee kan verdienen. Dat is goed, want er is een enorme behoefte aan loodgieters, draaiers, frezers, lassers, constructiebankwerkers, (onderhouds)monteurs en noem maar op.’ •

‘Jongeren willen echte dingen maken’

Tulp is symbool geworden voor Rotterdam Europese Jongerenhoofdstad

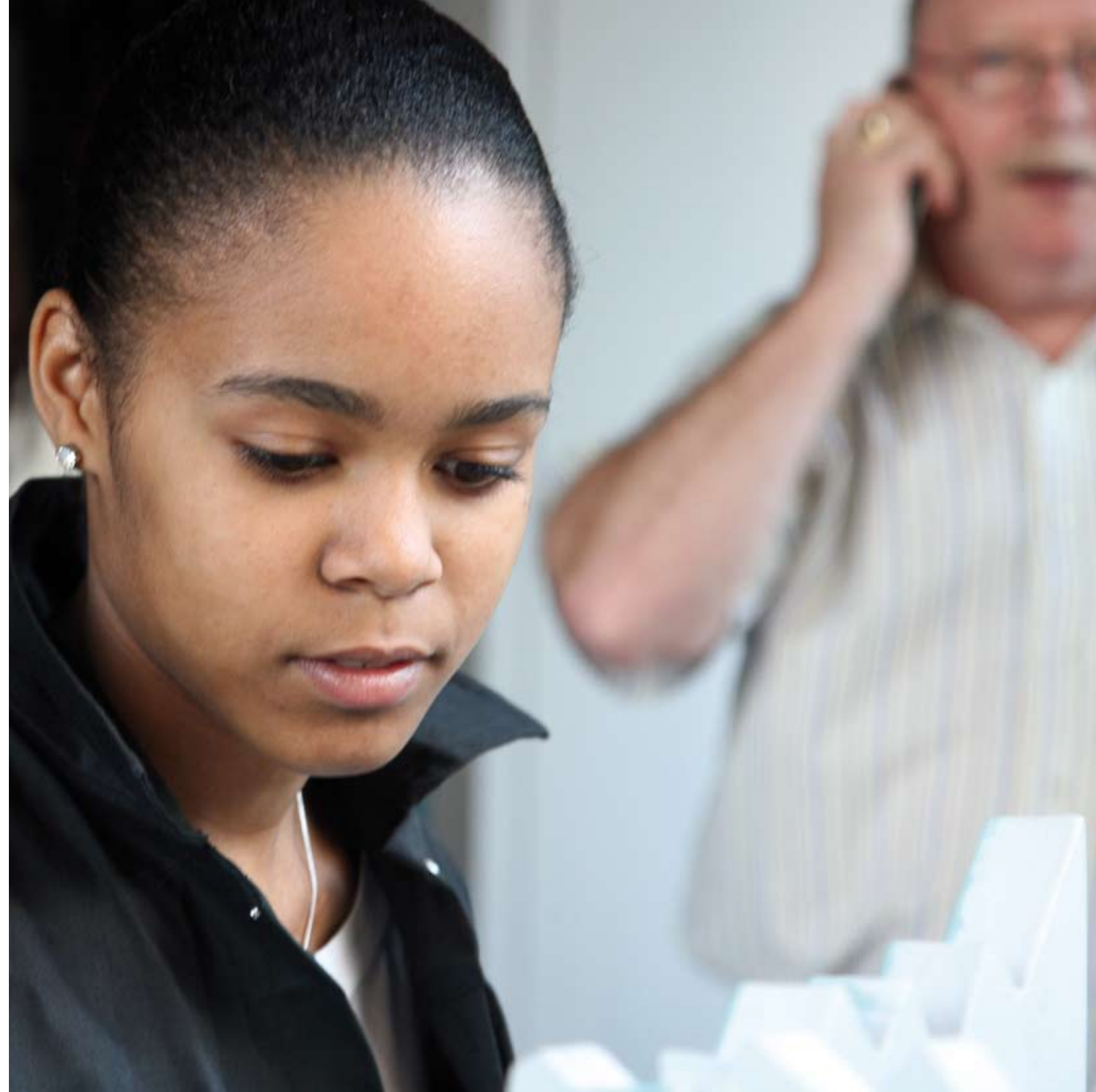
‘Je moet jongeren met concrete voorbeelden een perspectief bieden. Ze gaan voor het echte, ze willen échte dingen maken,’ zegt Peter Siemann, projectleider bij Your World, Rotterdam Europese Jongerenhoofdstad.

Siemann: ‘Bij Jongerenhoofdstad komen veel projectvoorstellen binnen. Toen ik dit project bekeek, dacht ik: hier ga ik me warm voor maken. Wat me bevalt aan Een Bos Tulpen is dat kinderen en jongeren met elkaar een kunstwerk maken en zo een droom verwezenlijken. En ze hebben zo meteen ook een podium om hun talenten te etaleren. Dat geeft ons burgers de kans om trots op hen te zijn.’

Siemann: ‘De beste ideeën zijn vaak de simpelste. Hier wordt een idee regionaal opgepakt en jongeren van verschillende leeftijden leren van elkaar. Ze laten hun werk landelijk en zelfs Europees zien. De tulp komt oorspronkelijk uit Istanbul, een zusterstad van Rotterdam. Een mooiere link kun je niet hebben.’

Your World sponsort de twee tulpen die in 2009 het bordes van het stadhuis zullen opsieren. Deze twee tulpen worden na dat jaar weggegeven. De ene tulp gaat naar staatssecretaris Van Bijsterveldt van Onderwijs en komt zodoende waarschijnlijk in Den Haag terecht, de andere gaat naar de volgende Jongerenhoofdstad.

Siemann: ‘Verder gaan er twee of drie demo-modellen van de tulpen naar Finland.’ Skills Turkey, de Turkse versie van het grote beroepsonderwijsfestijn Euroskills, wil Een Bos Tulpen gebruiken als basis voor een uitwisseling met Rotterdam. Siemann: ‘Je ziet: mensen lopen er warm voor. Het project staat niet op zichzelf; het groeit en waaiert langzaam uit naar andere Europese steden.’ •

En nu verder!

Een Bos Tulpen is begonnen aan een eigen leven. Eind 2008 staan de eerste twee tulpen op het bordes van het stadhuis. Daarna volgen er snel meer die samen een nieuwe bezienswaardigheid vormen. Daar kunnen nog veel bloemen bijkomen, in binnen- en buitenland. De bedoeling is dat de aanstekelijke werking van de tulpen volop ruimte krijgt.

Het plezier in kunst zien en kunst maken zal hopelijk beklijven. De hoop is óók dat een aantal jongeren plezier krijgt in techniek en in het bijzonder werken met metaal, en zal kiezen voor de bijbehorende vakopleiding. Wie meer wil weten over Een Bos Tulpen en de verdere ontwikkelingen van dit project, kan kijken op www.gercbout.com en op www.kmr.nl/tulp. Het project begint goed op gang te komen. Nieuwe partners zijn van harte welkom. U kunt contact leggen met initiator Ger C. Bout en andere betrokkenen via de hierboven genoemde websites. •

Dankwoord

Een Bos Tulpen kon en kan bloeien dankzij de inzet en het enthousiasme van veel scholen, bedrijven, organisaties en individuen. Naast de hieronder genoemde personen en instanties bedanken wij alle kinderen en jongeren die meewerkten, en alle mensen die wij daarnaast ook nog hadden moeten noemen. Samen maakten en maken jullie Een Bos Tulpen tot wat het is. Veel dank daarvoor!

In nauwe samenwerking met:

Albeda College, Bouwtechniek en Metaalopleiding; Al Ghazali school; De Haagsche Hogeschool, Constructieberekeningen en Communicatie; De Globetrotter; Duo 2002 basisschool; Istanbul-Beykoz Ziya Ünsel İlköğretim Okulu; LMC; Makeblijde College; Melanchthon Laanslootseweg; Nieuw-Zuid; Noordrand College; OBS De Schalm; Pniel basisschool; Spos; Stefannusschool; Vreewijkschool; Wilgenstam basisschool; Zuiderpark College & Bouwtoezicht Rotterdam; Bureau TOP; Deltaplan Metaal, Elektro, Installatie; Dienst Kunst en Cultuur; ; FME-CWM; Gemeente Rotterdam; GGD; JOS; KOA; Kosmopolis Rotterdam; KMR; Koninklijke Metaalunie; Oom; Pact op Zuid; Provincie Zuid-Holland; OBM Rijnmond; Your World; SoZaWe; SKVR; Sport en Recreatie; Springfilm; Stichting Nieuwe Rotterdamse Cultuur; Cultuurscouts Charlois en Feijenoord; Stichting Volkskracht; Technika 10; Villa Zebra; VSB Fonds & Anneke Wildeman; Bron Lastechniek; Cart Systems; Centertone Consultancy; Daniel Stegemann; Deudekom; Euroskills; Evert de Jong; Ferdinanda van der Starren; Firma Schep; Firma JP van Eesteren; Jan Donker; Jonker & Wu; Karin Ingelse Training & Communicatie; Mart Bechtold; Peter Kik; Paul de Groot; PWS; Sean Clancy; Segers Offset; Theo Kop Janssen & Riitta en Ger C. Bout. 14 oktober 2008

Colofon

Tekst: Marijke Nijboer
Fotografie: Ger C. Bout
Vormgeving: Marco Otto

 Segers Offset

De drukker die overal op let.